

Розвиток дитячої обдарованості є пріоритетним напрямком регіональної освітньої моделі Донецької області. Протягом останніх років було розроблено та реалізовано низку регіональних цільових комплексних програм та проектів підтримки обдарованої молоді («Обдаровані діти», «Надія Донеччини — гордість України»), виконання яких дало можливість створити цілісну систему підтримки обдарованої молоді в Донецькій області.

Ключові слова: обдаровані школярі, регіональна програма, Донецька область, педагогічна підтримка обдарованих школярів

Развитие детской одаренности является приоритетным направлением региональной образовательной модели Донецкой области. В последние годы был разработан и реализован ряд региональных целевых комплексных программ и проектов поддержки одаренной молодежи в регионе («Одаренные дети», «Надежда Донбасса — гордость Украины»), выполнение которых позволило создать целостную систему поддержки одаренной молодежи в Донецкой области.

Ключевые слова: одаренные школьники, региональная программа, Донецкая область, педагогическая поддержка одаренных школьников

Development of children's giftedness is a priority of the regional educational model in Donetsk region. Over the last years, various regional target complex programs and projects of gifted youth support have been developed and implemented in the region («Gifted children», «Hope of Donetsk region — pride of Ukraine»); their implementation has enabled to create an integrated system of gifted youth support in Donetsk region.

Key words: gifted pupils, regional program, Donetsk region, pedagogical support of gifted pupils.

УДК [373.5.091.33:004.77] : 8

**А.П. Кобися, І.О. Порицька
м. Вінниця, Україна**

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ

Комп'ютери стрімко увійшли в різноманітні сфери повсякденної діяльності суспільства, тому широке запровадження комп'ютерної техніки у процесі навчання є важливим завданням педагогів. Воно докорінно змінює зміст та роль учителя в навчально – виховному процесі, дає змогу школяреві навчатися не тільки за нових умов, але й по-новому. Учням потрібні нові навички: думати, розуміти сутність речей, осмислювати ідеї й концепції і вміти шукати потрібну інформацію, тлумачити її і застосовувати за конкретних умов. Саме цьому сприяють інтерактивні технології. Інтерактивне навчання дає можливість збільшити відсоток засвоєння матеріалу, впливає не лише на свідомість учня, а й на його почуття, волю.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) часто використовуються як синонім до інформаційних технологій (ІТ), хоча ІКТ — це загальніший термін, який підкреслює роль уніфікованих технологій та інтеграцію телекомунікацій (телефонних ліній та бездротових з'єднань), комп'ютерів, програмного забезпечення, накопичувальних та аудіовізуальних систем, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію [1].

Аналіз попередніх досліджень. Дослідженню питання впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні української мови присвячено роботи педагогів Т. Бауер, В. Береговенко, Л. Грінченко, Г. Корицької, С. Кущенко, Т. Лозовської, І. Січкара, Л. Сорокіної та ін.

Актуальність проблеми зумовлена необхідністю розвитку пізнавальних інтересів школярів на уроках української мови за допомогою інтерактивного мультимедійного електронного підручника.

Мета дослідження. У цій статті нашою метою є огляд можливостей використання інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні української мови у загальноосвітніх закладах.

Виклад основного матеріалу. Завдання, що стоять перед учителем-словесником за умови використання ІКТ, відрізняються від мети і завдань інших учителів-предметників і передбачають роботу з текстом, з художнім словом, з книгою. Учителеві української мови та літератури необхідно сформувані в учнів міцні орфографічні й пунктуаційні уміння та навички, збагатити словниковий запас учнів, навчити їх володіти нормами літературної мови, дати знання лінгвістичних і літературознавчих термінів. Безперечним помічником у вирішенні цих завдань є ІКТ [2, с. 45].

Проведення уроків із залученням інформаційних технологій потребує серйозної підготовки. Конструювання такого уроку відбувається у кілька етапів. Це концептуальний (визначення дидактичної мети, доцільності використання інформаційних технологій для досягнення кінцевих результатів), технологічний (визначення форми уроку, відбір електронних засобів навчального призначення (ЕЗНП)), операціональний (виділення основних елементів уроку, визначення місця електронних засобів навчального призначення у структурі уроку, вибір способів взаємодії фігурантів уроку з навчальними засобами) і етап педагогічної реалізації (переведення педагогічних принципів у конкретний навчальний вплив) [3].

Труднощі, з якими найчастіше зустрічається вчитель під час застосування на уроках української мови та літератури комп'ютерних технологій, переважно зумовлені недостатнім забезпеченням шкіл якісними технічними засобами навчання. Оновлення змісту сучасної освіти, структури, методів, організаційних форм навчання української мови та літератури за допомогою комп'ютерних технологій спрямоване на створення оптимальних умов для покращення ефективності навчально-виховного процесу [4, с. 40].

Покажемо, як можна використовувати інформаційні технології безпосередньо на уроках української мови та літератури для того, щоб полегшити усвідомлене, неформальне здобуття сталих знань учнями, зробити цей процес творчим, цікавим, яскравим – естетизувати його, щоб на основі сформованого інтересу закласти основи потреби в самоосвіті, самовдосконаленні в подальшому житті.

Урок з використанням мультимедійних технологій стає цікавішим для учня, а тому й ефективнішим для засвоєння знань, поліпшує рівень унаочнення навчального матеріалу на уроці.

Кількість мультимедійної підтримки уроку може бути різною: від кількох хвилин до використання мультимедіа впродовж цілого уроку. Під час уроку з мультимедійною підтримкою істотно змінюється роль учителя, який виступає передусім організатором, координатором пізнавальної діяльності учнів.

За допомогою комп'ютерних технологій можна використовувати на уроці наочність вищого рівня — відеоматеріали, анімаційні фрагменти, інтерактивні моделі тощо, які дають змогу продемонструвати на уроці ті явища, які в реальному світі побачити неможливо. Інформаційні технології допомагають індивідуалізувати та диференціювати навчання. Цього досягають не тільки завдяки різномірним завданням, а й за допомогою самоосвіти учня.

Комп'ютер та інтерактивні дошки на уроках української мови та літератури поступово стають звичними засобами навчання; використання яких роблять урок динамічним, яскравим і, звичайно, набагато результативнішим.

Міністерством освіти і науки України схвалені окремі електронні посібники, які можна використовувати на уроках української мови та літератури: «Практикум з української мови: 10 – 11 класи» (автори – Л. Скуратівський, Г. Шелехова, В. Новосьолова, Л. Плетньова), Педагогічний програмний засіб «Українська мова – 7 клас» (автори – Л. Скуратівський, Г. Шелехова, В. Новосьолова, Я. Остаф), Педагогічний програмний засіб «Українська мова – 8 клас» (автори – Л. Скуратівський, Г. Шелехова, В. Новосьолова, Я. Остаф), але поряд з ними існує величезна кількість електронних посібників, розроблених педагогічними працівниками.

Розглянемо інтерактивний мультимедійний електронний підручник створений нами з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у цікавому нестандартному для учнів та вчителів вигляді інтерактивної мультимедійної електронної книги, що може бути

завантажена за допомогою мобільних пристроїв (ноутбуків, планшетів, смартфонів тощо).

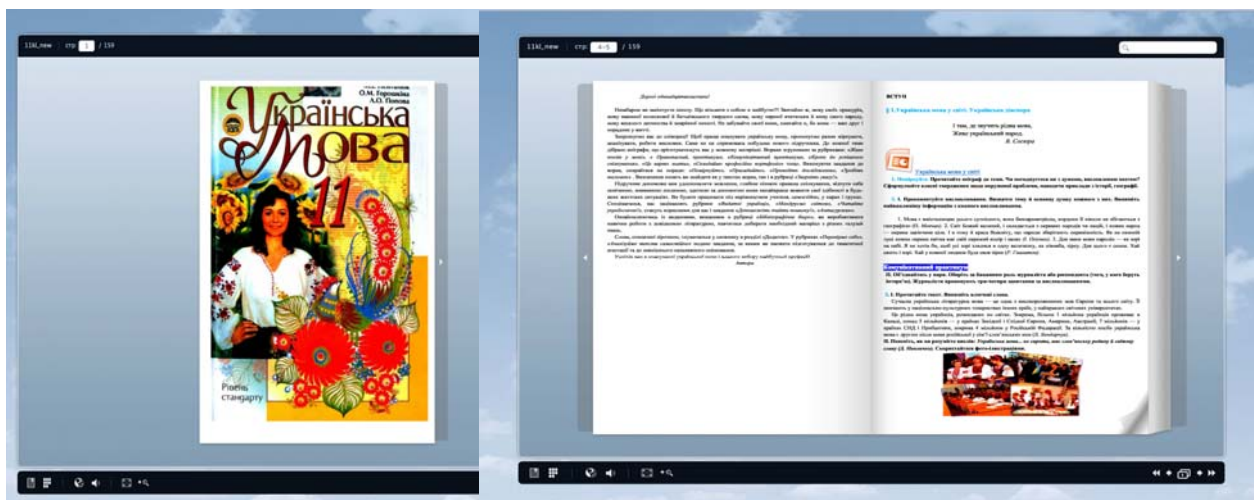

Рис. 1. Зовнішній вигляд і зміст посібника

Цей ресурс призначений для підвищення рівня знань учнів 11 класу з української мови та може бути використаний учителем під час пояснення нового матеріалу, узагальнення, систематизації та перевірки знань учнів; учнями з метою самостійного опрацювання навчального матеріалу, його повторення, узагальнення та систематизації; під час підготовки до ТО, ДПА, ЗНО; для індивідуального, самостійного та дистанційного навчання.

У порівнянні зі звичайними паперовими підручниками інтерактивний мультимедійний електронний підручник містить розроблені інтерактивні мультимедійні матеріали з української мови і є сучасним багатофункціональним засобом навчання, що надає ширші можливості для організації навчального процесу, забезпечує індивідуальний темп навчання та гнучке реагування на ситуацію на уроці. Підручник допомагає ґрунтовно підготуватись до уроків як учню так і вчителю, а також підвищує зацікавленість учнів у вивченні навчального матеріалу з української мови.

Зміст навчального матеріалу підручника доповнено великою кількістю цікавих інтерактивних карт знань, що наочно відображають суть основних правил, типологію, класифікацію тощо, повністю відображено у вигляді презентації з використанням великої кількості авторських опорних схем. А також підручник містить тести, що представлені в інтерактивній формі. Вони мають змогу пройти тестові завдання, отримати відомості про відсоток правильних відповідей, а також перелік номерів запитань, в яких було зроблено помилку. Тестові завдання можна використовувати як під час самостійної роботи учнів так і під час групової роботи учнів з використанням сучасного технічного забезпечення (інтерактивної дошки, мультимедійного проектора і персонального комп'ютера), а також персональних мобільних гаджетів учнів (ноутбуків, планшетів, смартфонів тощо). Інноваційна значущість полягає в тому, що формування мовної компетентності учнів забезпечується використанням ІКТ у навчально-виховному процесі, який поєднує систематизацію знань навчального матеріалу з тренуванням у форматі тестування, а разом із тим є ефективною підготовкою до зовнішнього незалежного оцінювання.

Привертають увагу також озвучені тексти, які допомагають учням розвивати правильну вимову, формувати вміння та навички спілкування, покращити комунікативні навички у дітей.

Вірші у аудіо-форматі – ще одна зручна перевага електронного мультимедійного підручника, що позиціонують його як, певною мірою, аудіо-книгу. Крім того вірші краще сприймаються учнями на слух і яскравіше запам'ятовуються завдяки інтонації автора, що зачитує вірш. Підвищують рівень культури та освіченості, стимулюють пізнавальну та творчу активність учнів.

Аудіоматеріали можна ефективно використовувати як під час виконання завдань у зошиті, так і в якості аудіозавдань.

Рис. 2. Зразки додаткових матеріалів та озвучених текстів

Презентації та відеозаписи – ще одна вагома перевага такого підручника. Вони допомагають візуалізувати представлений навчальний матеріал, покращують його засвоєння. Перегляд презентацій з української мови є ефективним методичним прийомом, що допомагає в цікавій формі узагальнювати, відпрацьовувати, повторювати, систематизувати вивчене та розвиває естетичний смак учнів. Комп'ютерна програма PowerPoint дає широкий простір для використання мультимедійних можливостей комп'ютера під час вивчення різноманітного матеріалу.

Карти знань – зручна й ефективна техніка візуалізації мислення й альтернативного запису [5].

Карти знань, що використовуються у підручнику, представляють навчальний матеріал у блок-схемному вигляді, що як відомо, сприяє кращому запам'ятовуванню вивченого, спираючись на зорову пам'ять учнів, розширює та поглиблює знання з української мови.

Рис. 3. Зразки карт знань

Для створення інтерактивного мультимедійного електронного підручника з української мови для 11 класу та його елементів використовувалися програмні продукти відомих світових виробників.

Використання ІКТ на уроках з української мови свідчить, що можна виокремити наступні переваги їх застосування у навчально-виховному процесі в цілому та на кожному конкретному уроці, що спричинює зміни організаційних моментів, а саме: економиться час як уроку, так і підготовки до нього; зручно проводити урок; обсяг та технологічні можливості дозволяють

будувати будь-які типи уроків та у більшому обсязі використовувати різні види навчальної діяльності учнів (у тому числі, й самостійної).

Висновок. Отже, головне завдання використання ІКТ у процесі вивчення української мови й літератури – підвищити пізнавальний інтерес учнів до вивчення предмета, ефективність його опанування школярами. Загальноновизнано, що особистість, яка зацікавлена й хоче пізнати матеріал, засвоює його набагато краще, ніж та, що не зацікавлена змістом того, що вивчає. Використання комп'ютерних технологій вносить істотні зміни у діяльність педагога та розвиток учня як особистості, висуває нові вимоги до професійної майстерності викладання предмета у комп'ютерному класі, вимагає чіткої організації та індивідуальної роботи з кожним учнем під час навчально-виховного процесу.

Література:

1. Інформаційно-комунікаційні технології. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://wikipedia.org/Інформаційно-комунікаційні_технології.
2. Бауер Т.Ф. Доцільність застосування ІКТ на уроках української мови і літератури: теорія, практика, досвід / Т. Ф. Бауер // Використання інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні української мови і літератури: посібн. для вчителя / за ред. О. Месевря, С. Січкара. – Черкаси: ЧОППОП, 2012. – С. 44-48.
3. Саламандик О. Використання ІКТ на уроках української мови та літератури / О. Саламандик. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://metodukr-ikt.blogspot.com>.
4. Береговенко В. Доцільність застосування ІКТ на уроках української мови і літератури / В. Береговенко // Використання інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні української мови і літератури: посібн. для вчителя / за ред. О. Месевря, С. Січкара. – Черкаси: ЧОППОП, 2012. – С. 39-44.
5. Карти знань. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://wikipedia.org/карти_знань

У статті розглянуто можливість використання електронних навчальних посібників під час вивчення української мови у старшій школі, описана методика використання електронних матеріалів для підвищення зацікавленості учнів, формування у них мовленнєвих компетенцій з використанням сучасного програмного і апаратного забезпечення.

Ключові слова: електронний посібник, мультимедійні технології, українська мова, відеоматеріали, карти знань.

В статье рассмотрена возможность использования электронных учебных пособий при изучении украинского языка в старшей школе, описана методика использования электронных материалов для повышения заинтересованности учащихся, формирование у них речевых компетенций с использованием современного программного и аппаратного обеспечения.

Ключевые слова: электронное пособие, мультимедийные технологии, украинский язык, видеоматериалы, карты знаний.

The article deals with the use of electronic textbooks in the study of the Ukrainian language in high school, described a technique using electronic materials to enhance the interest of students forming their speech competencies using modern software and hardware.

Key words: electronic guide, multimedia technologies, Ukrainian, videos, maps knowledge.